Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

18 октомври 2017 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Директива 76/207/ЕИО — Равно третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и на труда — Дискриминация, основана на пола — Конкурс за постъпване в полицейската школа на държава членка — Правна уредба на държавата членка, която въвежда изискване за минимален физически ръст за всички кандидати за допускане до този конкурс“

По дело C-409/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Symvoulio tis Epikrateias (Държавен съвет, Гърция) с акт от 15 юли 2016 г., постъпил в Съда на 22 юли 2016 г., в рамките на производство по дело

Ypourgos Esoterikon,

Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton

срещу

Maria-Eleni Kalliri,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta (докладчик), председател на състава, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin и E. Regan, съдии,

генерален адвокат: P. Mengozzi,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за г-жа Kalliri, от P. Aggelakis, dikigoros,

– за гръцкото правителство, от K. Georgiadis, D. Katopodis и E. Zisi, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от M. Patakia и C. Valero, в качеството на представители,

* Език на производството: гръцки.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива на Съвета от 9 февруари 1976 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и на условията на труд (ОВ L 39, 1976 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 164), изменена с Директива 2002/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 269, 2002 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 143, наричана по-нататък „Директива 76/207“), както и на Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262).

2 Запитването е представено в рамките на спор между Ypourgos Esoterikon (министър на вътрешните работи, Гърция) и Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton (министър на националното образование и вероизповеданията, Гърция), от една страна, и г-жа Maria-Eleni Kalliri, от друга страна, във връзка с жалба за отмяна, подадена от последната срещу административни актове, приети на основание на национална правна уредба, която поставя като условие за допускане на кандидатите до конкурса за постъпване в школата на гръцката полиция изискването за минимален ръст.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1, параграф 1 от Директива 76/207 предвижда:

„Настоящата директива има за цел прилагането в държавите членки на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, включително повишение и до професионална квалификация, както и по отношение на условията на труд и, в съответствие с условията, предвидени в параграф 2, на социалното осигуряване. Този принцип е наричан по-долу „принцип на равното третиране“.

4 Член 2 от тази директива гласи:

„1. За целите на следващите разпоредби принципът за равно третиране означава, че не се допуска никаква дискриминация, пряка или непряка, основаваща се на пола, в частност чрез позоваване на брачното или семейното положение.

2. По смисъла на настоящата директива:

– „пряка дискриминация“ означава ситуация, при която едно лице е третирано поради своя пол по начин, по-неблагоприятен, отколкото този, по който е, е било или би било третирано друго лице при подобни обстоятелства;

– „непряка дискриминация“ означава ситуация, при която привидно неутрална разпоредба, критерий или практика могат да бъдат особено неблагоприятни за лица от единия пол спрямо лица от другия пол, освен ако тази разпоредба, критерий или практика имат като обективно основание законова цел и ако средствата за постигане на тази цел са уместни и необходими;

[…]“.

5 Член 3, параграф 1 от посочената директива гласи:

„Прилагането на принципа на равно третиране означава, че не се допуска пряка или непряка дискриминация, основаваща се на пола, в публичния или частния сектор, включително в публичните институции, свързана с:

а) условията на достъп до заетост, до самостоятелна заетост или професия, включително критериите за подбор и условията за набиране, независимо от бранша и на всички равнища на професионалната йерархия, включително при повишение;

[…]“.

Гръцкото право

6 Съгласно член 1, параграф 2, буква а) от Закон № 2226/1994 относно приема, обучението и допълнителна квалификация в школите на Полицейска академия и в Отдела за младши офицери на Академията за противопожарна охрана (FEK A’ 122), изменен с член 12, параграф 1 от Закон № 2713/1999 (FEK A’ 89), а след това и с член 20 от Закон № 3103/2003 (FEK A’ 23), в тези школи се приемат мъже и жени. Съгласно тази разпоредба изискванията към кандидатите и предварителните изпити са общи за двата пола.

7 Член 2, параграф 1, буква f) от Президентски указ № 4/1995 за достъпа до школите за офицери и полицейски служители чрез системата на общите конкурси (FEK A’ 1), изменен с член 1, параграф 1 от Президентски указ № 90/2003 (FEK A’ 82), предвижда, че цивилните кандидати — мъже и жени — за школите на офицери и полицаи трябва да бъдат високи най-малко 1,70 m без обувки.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

8 Съгласно разпоредбите на Президентски указ № 4/1995, изменени с разпоредбите на Президентски указ № 90/2003, с решение на началника на гръцката полиция е публикувано обявление за конкурс за постъпване през академичната 2007/2008 година в школите за офицери и полицейски служители на гръцката полиция.

9 Съгласно точка II.6 от това обявление за конкурс ръстът на кандидатите трябва да бъде най-малко 1,70 m без обувки.

10 Г-жа Kalliri подава молба за участие в този конкурс, заедно с необходимите удостоверяващи документи, в полицейския комисариат на Врахати (Гърция), който ѝ връща документите с мотива, че тя няма минималния ръст от 1,70 m, който се изисква от член 2, параграф 1, буква f) от Президентски указ № 4/1995, изменен с член 1, параграф 1 от Президентски указ № 90/2003, тъй като нейният ръст е 1,68 m.

11 Въз основа на връщането на документите от полицейския комисариат във Врахати администрацията отказва да разреши на г-жа Kalliri участие в съответния конкурс.

12 Г-жа Kalliri оспорва този отказ пред Dioikitiko Efeteio Athinon (Апелативен административен съд Атина, Гърция), който уважава нейната жалба, като приема, че член 2, параграф 1, буква f), от Президентски указ № 4/1995, изменен с член 1, параграф 1 от Президентски указ № 90/2003, противоречи на конституционния принцип на равенство на половете, и като отменя тези разпоредби.

13 Министърът на вътрешните работи и министърът на националното образование и вероизповеданията подават жалба срещу това решение на Dioikitiko Efeteio Athinon (Апелативен административен съд Атина) пред запитващата юрисдикция.

14 При тези условия Symvoulio tis Epikrateias (Държавен съвет, Гърция) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Съответства ли член 1, параграф 1 от Президентски указ № 90/2003, който изменя член 2, параграф 1 от Президентски указ № 4/1995 и по смисъла на който цивилните кандидати в школите за офицери и полицейски служители на Полицейската академия, наред с другите изисквания, трябва „да са с ръст (както мъжете, така и жените) поне от 1.70 m“, на разпоредбите на директиви 76/207/ЕИО, 2002/73/ЕО и 2006/54/ЕО, които забраняват всяка непряка дискриминация, основана на пол, по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и условията на труд в публичния сектор (освен ако това фактически диференцирано третиране се дължи на фактори, обективно обосновани и чужди на всякаква дискриминация, основана на пол, и не надхвърля това, което е подходящо и необходимо за постигане на преследваната с мярката цел)?“.

По преюдициалния въпрос

15 Със своя въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали разпоредбите на директиви 76/207 и 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която поставя като условие за допускането на кандидатите до конкурса за постъпване в полицейската школа на тази държава членка, независимо от техния пол, на изискването за минимален ръст от 1,70 m.

16 Ето защо най-напред следва да се изясни дали спорът в главното производство попада в приложното поле на посочените разпоредби.

17 В това отношение следва да се посочи, че този спор се отнася до административни актове, приети през 2007 г., след като г-жа Kalliri е подала заявление за участие в конкурса за прием в школите за офицери и служители на гръцката полиция за академичната 2007/2008 година.

18 Съгласно член 33, първа алинея от Директива 2006/54 срокът за нейното транспониране е изтекъл на 15 август 2008 г.

19 От друга страна, съгласно член 34, параграф 1 от тази директива Директива 76/207 се отменя, считано от 15 август 2009 г.

20 Вследствие на това разпоредбите, приложими ratione temporis към обстоятелствата по спора в главното производство, не са разпоредбите на Директива 2006/54, а разпоредбите на Директива 76/207.

21 Съгласно член 1, параграф 1 от Директива 76/207 последната има за цел прилагането в държавите членки на принципа на равно третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, включително повишение, и до професионална квалификация.

22 Член 3, параграф 1, буква а) от посочената директива забранява всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пола, в публичния или частния сектор, включително и в публичните органи, във връзка с условията за достъп до заетост и условията на труд, включително критериите за подбор и наемане на работа.

23 От това следва, че Директива 76/207 е приложима по отношение на лице, което иска да постъпи на работа, включително по отношение на критериите за подбор и условията за наемане на тази работа (вж. по аналогия решение от 28 юли 2016 г., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, т. 34).

24 Такъв е случаят с лице, което като г-жа Kalliri кандидатства за участие в конкурс за постъпване в полицейска школа на държава членка.

25 Като предвижда обаче, че лицата с ръст под 1,70 m не могат да бъдат допускани до конкурси за постъпване в гръцката полицейска школа, разглежданата в главното производство правна уредба засяга условията за наемане на работа на тези работници и ето защо такава правна уредба трябва да се разглежда като установяваща норми относно условията за достъп до заетост в публичния сектор по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Директива 76/207 (вж. по аналогия решения от 13 ноември 2014 г., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, т. 30, и от 15 ноември 2016 г., Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, т. 25).

26 От това следва, че спор като този, с който е сезирана запитващата юрисдикция, попада в материалното приложно поле на Директива 76/207.

27 Затова следва да се обсъди дали разглежданата в главното производство правна уредба води до дискриминация, забранена от тази директива.

28 В това отношение се налага изводът, че тази правна уредба третира по еднакъв начин, независимо от техния пол, лицата, които кандидатстват за постъпване в полицейската школа.

29 Вследствие на това, посочената правна уредба не установява пряка дискриминация по смисъла на член 2, параграф 2, първо тире на Директива 76/207.

30 Следователно такава правна уредба може да съставлява непряка дискриминация по смисъла на този член 2, параграф 2, второ тире.

31 Съгласно постоянната практика на Съда налице е непряка дискриминация, когато прилагането на национален акт, макар и формулиран неутрално, фактически поставя в неблагоприятно положение много по-голям брой жени, отколкото мъже (вж. по-конкретно решения от 2 октомври 1997 г., Kording, C-100/95, EU:C:1997:453, т. 16, и от 20 юни 2013 г., Riežniece, C-7/12, EU:C:2013:410, т. 39).

32 В конкретния случай запитващата юрисдикция сама установява в своето решение, че много по-голям брой жени, отколкото мъже, са с ръст, по-нисък от 1,70 m, така че при прилагането на тази правна уредба те определено биха били поставени в по-неизгодно положение в сравнение с последните от гледна точка на допускането им до конкурса за постъпване в школите за офицери и служители на гръцката полиция. От това следва, че разглежданата в главното производство правна уредба създава непряка дискриминация.

33 Същевременно обаче от член 2, параграф 2, второ тире от Директива 76/207 е видно, че такава правна уредба не съставлява непряка дискриминация, забранена от тази директива, ако тя е обективно обоснована от законосъобразна цел и средствата за постигането на целта са подходящи и необходими.

34 Макар и да е от компетентност на запитващата юрисдикция да определи дали такава обосновка съществува, Съдът, от който се иска да предостави полезен отговор на националната юрисдикция, същевременно е компетентен да даде указания от такова естество, които да позволят на тази юрисдикция да се произнесе (вж. в този смисъл решение от 10 март 2005 г., Nikoloudi, C-196/02, EU:C:2005:141, т. 48 и 49).

35 В случая гръцкото правителство изтъква, че разглежданата в главното производство правна уредба има за цел да позволи ефективното изпълнение на задачите на гръцката полиция и че притежаването на определени специфични физически качества като например минимален физически ръст е необходимо и подходящо условие за постигането на тази цел.

36 Следва да се припомни, че Съдът вече е приел, че осигуряването на оперативния капацитет и на доброто функциониране на полицейските служби е законосъобразна цел (вж., що се отнася до член 4, параграф 1 от Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7), чиято структура, разпоредби и цели са в много голяма степен сравними с тези на Директива 76/207, решения от 13 ноември 2014 г., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, т. 44, и от 15 ноември 2016 г., Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, т. 38).

37 С оглед на това следва да се провери дали изискване за минимален физически ръст като предвиденото в разглежданата в главното производство правна уредба е в състояние да гарантира постигането на преследваната цел от тази правна уредба и не надхвърля необходимото за нейното постигане.

38 В това отношение, макар и да е вярно, че упражняването на полицейски функции по защита на лицата и имуществото, задържане и охраняване на извършителите на престъпления, както и на превантивно патрулиране, може да изисква използване на физическа сила и да предполага особена физическа годност, някои от полицейските функции като оказването на съдействие на гражданите или регулирането на пътното движение на пръв поглед не изискват големи физически усилия (вж. в този смисъл решение от 13 ноември 2014 г., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, т. 39 и 40).

39 От друга страна, дори и да се предположи, че всички функции, извършвани от гръцката полиция, изискват особена физическа годност, не е очевидно, че тази годност е непременно свързана с минимален физически ръст и че лицата с по-нисък ръст естествено са лишени от нея.

40 В този контекст може по-конкретно да се държи сметка за обстоятелството, че до 2003 г. гръцката правна уредба е изисквала за допускане до конкурса за постъпване в школите за офицери и служители на гръцката полиция различен минимален ръст за мъжете и за жените, тъй като по отношение на жените минималният ръст, който е бил изискван, е бил 1,65 m за разлика от 1,70 m за мъжете.

41 Обстоятелствата, изтъкнати от г-жа Kalliri, че във въоръжените сили, пристанищната полиция и гръцката брегова охрана за мъжете и за жените се изисква различен минимален ръст и че по отношение на последните минималният ръст е 1,60 m, очевидно също са релевантни.

42 Във всички случаи целта, преследвана от разглежданата в главното производство правна уредба, би могло да бъде постигната с мерки, които са не толкова неблагоприятни за лицата от женски пол като например предварителен подбор на кандидатите за конкурса за постъпване в школите за полицейски офицери и служители, основан на специални изпити, които да позволяват проверка на техните физически качества.

43 Видно от изложеното по-горе, при условие че запитващата юрисдикция извърши необходимите проверки, които са от нейна компетентност, посочената правна уредба не е обоснована.

44 При тези условия на поставения въпрос следва да се отговори, че разпоредбите на Директива 76/207 трябва да се тълкуват в смисъл, че те не допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която поставя като условие за достъпа на кандидатите до конкурса за постъпване в полицейската школа на тази държава членка, независимо от техния пол, изискване за минимален ръст от 1,70 m, тъй като тази правна уредба е неблагоприятна за много по-голям брой лица от женски пол в сравнение с броя на лицата от мъжки пол и тъй като посочената правна уредба не изглежда подходяща, нито необходима за осъществяването на преследваната от нея легитимна цел, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

По съдебните разноски

45 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Разпоредбите на Директива 76/207/ЕИО на Съвета от 9 февруари 1976 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и на условията на труд, изменена с Директива 2002/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2002 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която поставя като условие за достъпа на кандидатите до конкурса за постъпване в полицейската школа на тази държава членка, независимо от техния пол, изискване за минимален ръст от 1,70 m, тъй като тази правна уредба е неблагоприятна за много по-голям брой лица от женски пол в сравнение с броя на лицата от мъжки пол и тъй като посочената правна уредба не изглежда подходяща, нито необходима за осъществяването на преследваната от нея легитимна цел, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

Подписи